

VIJESTI I SAVJETI

Je li istina da novac ne donosi sreću?

Dražena Lejo, 10. listopada 2023.

Siromašni ljudi imaju 1,5 do tri puta veću vjerojatnost da će patiti od depresije ili tjeskobe od onih s visokim prihodima. Jednako tako, ljudi sa psihičkim poteškoćama nerijetko ostaju ili postaju siromašni jer siromaštvo utječe na različite vrste oboljenja i obrnuto. Dodamo li tome da je UNICEF prije dvije godine objavio iscrpan izvještaj o stanju psihičkog zdravlja djece u svijetu, a podaci iz toga izvještaja su, blago rečeno, poražavajući, ostaje pitanje što mi kao društvo uopće poduzimamo da pomognemo ljudima koji su na ivici života i čije se nesretne sudbine samo dalje prenose na njihovu djecu.

U UNICEF-ovom izvještaju, među ostalim, stoji da u gotovo svakom dijelu svijeta, bilo da je riječ o bogatim ili siromašnim zemljama, uvjeti mentalnog zdravlja i nedostatak brige uzrokuju značajnu patnju djece i mladih i glavni su uzrok smrti, bolesti i invaliditeta, posebno za starije adolescente. Procjena je izvještaja da više od 13 posto adolescenata u svijetu živi s mentalnim poremećajem. Mnogi među njima počine samoubojstvo jer ne vide izlaz iz te situacije, a globalni izvještaj ukazuje i na mizerna ulaganja državnih proračuna u mentalno zdravlje, kao i na činjenicu da je posvuda po svijetu još uvijek prevelika stigma mentalnih oboljenja, što ujedno i smanjuje njihove mogućnosti djelovanja u društvu. Samim time, ne čudi povezanost siromaštva i mentalnog zdravlja. Dodamo li mu i širi kontekst, stvara su još teže i složenije.

„Mentalno zdravlje je stanje mentalnog blagostanja koje ljudima omogućuje adekvatno suočavanje sa životnim stresovima, realizaciju osobnih sposobnosti i potencijala, kvalitetno učenje i kvalitetan rad te doprinos dobrobiti zajednici. To je dio zdravlja i dobrobiti, koji podupire naše individualne i kolektivne sposobnosti da donosimo odluke, gradimo odnose i oblikujemo svijet u kojem živimo. Mentalno zdravlje je osnovno ljudsko pravo. A to je ključno za osobni, društveni i socio-ekonomski razvoj. Dakle, mentalno zdravlje puno je više od odsustva psihičkih poremećaja,” tumači doc. dr. Petrana Brečić, ravnateljica Klinike za psihijatriju Vrapče i dodaje kako je općepoznata činjenica da izloženost nepovoljnim društvenim, ekonomskim, geopolitičkim i ekološkim okolnostima, uključujući i siromaštvo, nasilje, nejednakost i društveno otuđenje – povećavaju rizik razvoja različitih psihičkih poremećaja.

„Nejednakosti u društvu su povezane sa značajno povećanim rizikom od mentalnih bolesti. Siromaštvo je jedan od ključnih faktora, posebice u promoviranim uvjetima današnjeg življenja, koje kao ciljeve postavlja uspjeh, sreću, bogatstvo, odnosno kada su vrijednost vlastite ličnosti i života mjerene onim što imamo, a ne onim što jesmo. Ono što imamo postaje ono što jesmo. To je loša pozicija za ostvarivanje mentalnog zdravlja”, kaže doc. dr. Brečić. Ipak, napominje da postoji i još jedna dimenzija i poveznica kod mentalnoga zdravlja i siromaštva, a tiče se razlike između objektivnog i subjektivnog te apsolutnog i relativnog siromaštva.

„Ne mora se uvijek raditi o siromaštvu u užem smislu te riječi, od jednakog je značaja i kako sami sebe doživljavamo, kako nas drugi doživljavaju, a nerijetko i što mi mislimo kako nas drugi doživljavaju. Siromaštvo se ne tiče samo novca, već sadrži i psihološku dimenziju. Istraživanja pokazuju kako je subjektivno siromaštvo čak u većoj mjeri povezano s određenim psihičkim poremećajima, poput depresije, anksioznosti i poremećaja zlorabe sredstava ovisnosti, nego što je to objektivno siromaštvo”, ističe dr. Brečić.

” doc. dr. Petrana Brečić: “Nejednakosti u društvu su povezane sa značajno povećanim rizikom od mentalnih bolesti. Siromaštvo je jedan od ključnih faktora, posebice u promoviranim uvjetima današnjeg življenja, koje kao ciljeve postavlja uspjeh, sreću, bogatstvo, odnosno kada su vrijednost vlastite ličnosti i života mjerene onim što imamo, a ne onim što jesmo.”

U prilog tome idu i rezultati rada profesora Olje Družić Ljubotina i Damira Ljubotine „Odnos siromaštva i nekih aspekata psihološke dobrobiti”, u kojem se, među ostalim, ističe da je kod osoba s niskim materijalnim statuom, osobito kod primatelja socijalne pomoći, izraženo niže povjerenje u vlastite sposobnosti i potencijale. Kod njih je narušena i vjera da vlastitim snagama mogu poboljšati svoje stanje, a to u psihološkom smislu stvara pretpostavke za razvoj depresivne simptomatologije.

Međutim, postoje i okolnosti koje vrlo jednostavno i točno odražavaju pravu stvarnost osoba koje zaista žive u oskudici, a istovremeno se i bore s narušenim mentalnim zdravljem. S time se nerijetko susreću predstavnici liječničkih timova psihijatrije KBC-a Zagreb, koji su se našli u brojnim situacijama, u kojima više nisu djelovali samo kao liječnici, već, prije svega, kao ljudi.

„Nedavno su mi u ambulantu došla tri pacijenta, a svi na rubu egzistencije. Jedna me gospođa pitala: Doktorice, bolujem li ja od depresije ili bolesti života, bolesti države u kojoj živimo? Teško je reći da bi uređena država riješila svim tim pacijentima sve životne probleme, ali ako nemaju gdje živjeti, nemaju što jesti, nemaju pristojna primanja... onda zaista možemo reći da se radi o 'bolesti života' i bolesti države u kojoj živimo. A život nam ne bi smio ovisiti o tome, jer time ubijamo svako ljudsko dostojanstvo, i oboljelega i samog medicinskog osoblja”, svjedoči Maja Vukoja, dr. med., spec. psihijatrica s KBC-a Zagreb i dodaje da je tijekom jednoga dežurstva pacijentica dala svoj sendvič i jogurt iz noćne smjene jer je pacijentica bila gladna, a drugom prilikom je medicinski tim platio taksi vožnju polupokretnoj pacijentici za povratak doma jer im srce nije podnijelo da u tom stanju mijenja dva autobusa i tramvaj i putuje sat i pol doma, kao što je putovala na kontrolu k njima.

Ti su primjeri odraz surove stvarnosti ljudi s narušenim mentalnim zdravljem, liječenje im je otežano već samim time što materijalno ne stoje dobro, a mnogi si ne mogu odvojiti čak ni to potrebno vrijeme za dolazak na liječenje. I onda se nađu u krugu iz kojega se teško izlazi – siromašni su, imaju psihičkih poteškoća, liječenje od njih zahtijeva ono što oni ne mogu dati – bilo da je riječ o vremenu ili novcu. Ili pukoj pokretljivosti, kao u slučaju spomenute pacijentice. Zbog svega toga je očito kako je potrebna suradnja više institucija i različitih stručnjaka, ne bi li se zaista prepoznalo sve probleme pojedinaca i ponudila im se adekvatna pomoć.

Doc. dr. Brečić navodi da bi na to trebala odgovoriti nedavno donesena Strategija o razvoju mentalnog zdravlja do 2030. godine u kojoj se apostrofiraju organizacija skrbi za psihičko zdravlje u zajednici, koja se približava potrebitima.

„Kada radite s osobama koje su siromašne i koje imaju psihički poremećaj kojega to isto siromaštvo uvjetuje ili mu pridonosi, održava ga, važno je postaviti ciljeve liječenja. U tom smislu, spomenuta strategija naglašava kako za oporavak pacijenata nije dovoljno samo liječenje u sustavu zdravstva, već se u njega trebaju uključiti svi dionici društva, koji utječu na društvene čimbenike važne za održavanje psihičkog zdravlja. To bi značilo da je važno stvoriti mrežu suradnje različitih zdravstvenih institucija i posebice onih nezdavstvenih, koji se tiču socijalne skrbi, zapošljavanja, udruga civilnog društva, raznih politika, donošenja zakonskih odredbi... Važno je svim ljudima u procesu liječenja, ali i općenito zaštititi temeljna ljudska prava, prava na dostojanstvo i pristojan život. To bi značilo provoditi skrb usmjerenu oporavku pacijenta, uz promoviranje osjećaja pripadnosti, svrhovitosti, uključenosti i sudjelovanja, usprkos ograničenjima”, zaključuje dr. Brečić, ističući upravo dostojanstvo i pristojan život, za što se zalaže i njezina kolegica dr. Vukoja.

S obzirom na dosta loših iskustava s različitim strategijama u ovome društvu, nadamo se da će svi odgovorni spomenuti u tom lancu zaista prepoznati koliko su i siromaštvo i poteškoće s mentalnim zdravljem u porastu i koliko je važno čim prije prionuti rješavanju tih problema, kako bismo barem spasili onu djecu s početka priče i omogućili im normalan život i pripadnost zajednici. I time spriječili ono što psihijatrica Maja Vukoja ističe kao poteškoće u svakodnevnom radu, a odnose se na situacije u kojima ljudi teškom mukom organiziraju prijevoz do bolnice, nemaju zadovoljavajuću osnovnu zdravstvenu skrb, odbijaju određene lijekove jer im je preskupa nadoplat tih lijekova, a mnogi odbijaju i liječenje jer, jednostavno, ne mogu sebi priuštiti dolaske na svakodnevno dnevno bolničko liječenje.

*** Tekst je objavljen u sklopu projekta poticanja novinarske izvrsnosti Agencije za elektroničke medije.**

Previous **Preventivni mamografski pregled mi je spasio život** Next **Prijavite se na radionicu "Neizvjesna budućnost - propuštena sadašnjost?"**

Dražena Lejo
Dražena Lejo novinarstvom se počela baviti još 1996. u Večernjem listu, u kojem je bila novinarka i urednica dnevnih izdanja. Pisala je i za lifestyle magazin Plan B, a danas je autorica na Nismo same. Osim pisanja, profesionalno se bavi i savjetovanjem u komunikaciji.

RELATED POSTS

Kampanja "Vrijeme je" za provedbu Nacionalnoga strateškog okvira protiv raka
Nismo same, 20. siječnja 2022.

Prof. Ivan Đikić: „U narednih pet godina trebat će uložiti dodatna sredstva u dijagnostiku i liječenje osoba s rakom“
Tanja Rudež, 2. studenoga 2022.

Kontracepcijske pilule mogu zaštititi žene od nekih vrsta tumora
Nismo same, 2. travnja 2017.

< >

NOVE OBJAVE	PREUZIMANJE SADRŽAJA
☒ Hrane i uporne žene u borbi protiv siromaštva i bolesti 26. studenoga 2023.	Svi sadržaji na Nismo same su autorski. Molimo sve zainteresirane za preuzimanje originalnog sadržaja da nas kontaktiraju na info@nimosame.com .
☒ Pet zahtjeva inicijative #NeZaboraviMe ministru zdravstva 24. studenoga 2023.	Izrada i održavanje web stranice:
☒ Liste čekanja - metastaze hrvatskoga zdravstva (4) 16. studenoga 2023.	

Udruga žena oboljelih i liječenih od raka NISMO SAME je korisnica institucionalne podrške Nacionalne zaklade za razvoj civilnoga društva za stabilizaciju i/ili razvoj udruge.

PRATITE NAS

ISPRIJATAJ ČLANAK

